Боже правде

Пише: Емил Влајки
уторак, 16 јун 2009 16:14

(Отворено писмо Чарлсу Инглишу, амбасадору САД у БиХ; Нови Репортер, 10. 6. 2009)

Господине Инглиш,

обраћам се Вама, пошто сматрам да су САД главни политички чинилац на Балкану.

Прво бих рекао неколико ријечи о себи пошто би се овај мој допис могао схватити као „српско-националистички“.

Нисам Србин. По оцу сам Хрват, а по мајци Јеврејин. Одрастао сам у католичком Сплиту и по идеологији сам нека врст ранокршћанског утописте и поборник друштва заснованог на праведности, толеранцији, те грађанским слободама и правима. С обзиром на то да сам, након докторских студија у Француској, наставио живјети у мултикултурној средини, Сарајеву, за мене су сви са којима сам живио дио мене. Сваки напад на било ког од тих етноса је и напад на мој идентитет, те се ја као интелектуалац не могу оглушити о неправде које се чине било ком од мојих народа. Истражујући код нас посљедњи рат, видио сам да је у посљедњих деценију и пол, и то првенствено на Западу, демонизиран читав један народ, српски народ, на начин на који се то стољећима радило са Јеврејима. Толико о мени.

У САД се, у овом часу, одиграва друга америчка револуција. За предсједника је изабрана изузетна личност Барак Обама. Он настоји да исправи све оно погрешно што је карактеризирало његову земљу у посљедњих пар деценија, како на унутрашњем, тако и на вањском плану. Ради то на начин који изазива поштовање. Посебно је запажен његов наступ према исламском свијету који није несензибилан на радикалност, дубину и добру вољу Обаме да се неспоразуми тих двију цивилизација: америчке и исламске, постепено превазиђу.

Отворено признање да је у вањској политици САД било крупних погрешака велика је нада и за Србе. Срби су слободарски народ. То потврђује њихова вишестољетна борба против Турака, борба против многоструко јаче Аустроугарске, масовно учешће Срба, скупа са другим југославенским народима, у антифашистичкој коалицији. Поред свега, сама Србија је два стољећа стара демократска држава. Додајмо и то да оно што међународна заједница сада тражи: либерализацију односа, да су то Срби већ постигли прије 40 година када је Тито онемогућио у Србији ту тенденцију.

И одмах да кажем. И код Срба има нељуди као и код свих других народа. Живио сам у опкољеном Сарајеву девет мјесеци (до 1993) и видио сам да су неки Срби, често безразложно, пуцали на тај град проузрокујући тешке људске жртве и огромну материјалну штету; такви су по мом мишљењу ратни злочинци и њих треба да стигне правда. Али сам исто тако видио и масакр ненаоружаних војника у Добровољачкој улици, који је извршила муслиманска милиција. Затим, др Зоран Станковић, службени патолог Хашког трибунала, показивао ми је ужасне снимке дијелова стотина тијела српских цивила из Сарајева, извађених из Казана, дубоких јама поред Сарајева. Неоспорно је, такође, да су Муслимани (Бошњаци) били, по људским губицима од 1992. до 1995., највеће жртве. Хрвати и Муслимани починили су тешке међусобне злочине, а Хрвати су у „Бљеску“ и „Олуји“ извршили прави етноцид над Србима. Коначно, 50 посто Хрвата отишло је из БиХ, у Федерацији живи свега четири посто Срба од оних који су живјели прије рата, а из РС су протјеривани Хрвати и Муслимани. Више стотина логора за затворенике подигле су све три стране у конфликту. Другим ријечима, није било никаквог разлога да се за злочине оптужи само једна страна, а да друге двије стране испадну јагњци божји. Али се управо то десило. Срби су према досадашњим пресудама разних трибунала осуђени на око 1.000 година затвора, Хрвати на око 170, а Муслимани – Бошњаци на око 40! А за то је, поред осталога, заслужна и америчка политика:

- САД су прве признале новостворену државу БиХ, која је настала неуставним прегласавањем двају народа над трећим, српским, што је био прави злочин с обзиром на мултиетничност БиХ друштва;

- Западни медији којима доминирају САД оцрнили су једино Србе за почињене злочине, иако се касније установило да су многи од њих измишљени или, у најмању руку, спорни;

- САД су прекршиле ембарго УН и унилатерално наоружавали Муслимане за вријеме конфликта;

- САД су, након Дејтона, битно утјецале на то да се највећи дио међународне помоћи усмјери према муслиманско-хрватској федерацији и да се у том погледу запостави РС.

Посебно су Срби, као народ, морално страдали, у свјетским размјерима, у случају Сребренице гдје је један тежак злочин проглашен геноцидом.

На страну то што је око Сребренице више од тисућу српских цивила у спаљеним српским селима, од 1992. до 1995. страдало од Армије БиХ. Не желим улазити ни у полемику о броју од 8.000 несталих, наводно или стварно хладнокрвно побијених Муслимана у јулу 1995. Али, ако је то и точно, мене као човјека чији је дио породице по мајчиној линији страдао у концентрационим логорима, вријеђа изједначавање тог злочина са геноцидом.

- Прво, геноцид је, на примјер, оно што се десило у Турској, Руанди и у Европи од 1939. до 1945;

- Друго, у геноциду се неселективно сви убијају;

- Треће, да су нацисти имали такву концепцију геноцида гдје се убијају само мушкарци, од шест милијуна побијених Јевреја остало би, након рата, барем четири милијуна јеврејских жене, дјеце и стараца у животу;

- Четврто, чак и тамо гдје су извршени истински геноциди, на примјер, од стране Турске над Арменима, или од стране хитлеровске Њемачке над Јеврејима, нитко не сматра да су Турска и Њемачка геноцидне творевине и да их треба укинути, а то се настоји урадити, и управо на тој основи, са РС;

- Пето, Америка, која је велики пријатељ Турске, не би ваљда пристала да буде пријатељ једне геноцидне земље? Исто тако, исламски религијски кругови у БиХ тврде „да је Турска духовна мајка Бошњака“; није ваљда да они мисле да им је „духовна мајка“ геноцидна?

Међународна заједница у којој Ви доминирате, учинила је грубу погрешку према Србима у БиХ, прогласивши их фактички геноциднима и бацивши задуго љагу на тај испаћени народ. Јер, коначно, Срби су у овом конфликту најгоре прошли са око милијун избјеглица истјераних из Хрватске, појединих дијелова БиХ и Космета. А за узврат, неки од Ваших политичара су за Србе тражили оснивање концентрационих логора нацистичког типа!

И сада, по лошој инерцији, Ви настојите да Србима у БиХ укинете ентитетску аутохтоност. За узврат им нудите вишедеценијско примицање Европи и блиско успостављање визних олакшица. Знате, овдје има 35 посто незапослених, а 20 посто оних који раде не примају годинама никакав доходак. Другим ријечима, више од 50 посто људи нема ни за карту за аутобус до оближњег мјеста. Нормално је што у таквој ситуацији цвјетају криминал и корупција. Процват привреде и социјалне сигурности у БиХ помео би националистичку реторику.

Дакле, оно што свима нама треба у БиХ стране су инвестиције и кредити за развој домаће привреде, а Ви можете за БиХ урадити оно што сте, на примјер, урадили за Јужну Кореју и Јапан. И немојте ми рећи да се са садашњим ентитетским подјелама не може у Европу. Вашој земљи било је потребно више од сто година да би централна власт постала јача од власти појединих држава. Затим, примјери Белгије и Шпањолске, гдје су „ентитетске подјеле“ далеко израженије него у БиХ, показују да Европа може бити састављена и од таквих, посве функционалних држава.

Понављам, Обамина интенција преиспитивања америчке вањске политике велика је нада за Србе. Ако тај вал захвати америчко-српске односе, ја сам спреман као интелектуалац да Вам пружим сву потребну помоћ за добробит свих у БиХ. У нади да сте ме исправно схватили, хвала Вам на пажњи.